

Ziņojums par Latvijas Republikas 2017. gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem

2017. gadā būtiski pieauga Latvijas ekonomikas izaugsmes temps, kas sasniedza 4,5 %, pārsniedzot Eiropas Savienības (turpmāk – ES) dalībvalstu ekonomiku vidējo izaugsmes līmeni par 2,8 %. Ekonomikas izaugsmes dinamika pērn bijusi ievērojami straujāka kā laika posmā no 2013. līdz 2016. gadam, kad iekšzemes kopprodukts (IKP) palielinājās vidēji par 2,4 % gadā.

Pēdējo sešu gadu laika perioda spēcīgāko izaugsmi sekmēja ES ekonomiskā izaugsme un labvēlīga finansiālā vide, ko nodrošināja gan Eiropas Centrālās bankas veiktie monetārās politikas pasākumi ekonomikas izaugsmes veicināšanai, nosakot negatīvas īstermiņa noguldījumu likmes un īstenojot valsts sektora vērtspapīru iegādes programmu, gan augošais ārējais pieprasījums un investīciju aktivitātes atjaunošanās Latvijā, pieaugot ES fondu līdzekļu plūsmai, kā arī izteikts privātais patēriņš.

Pārskata gadā ir paveikts nozīmīgs darbs Latvijas nodokļu sistēmas reformēšanā, veikti nodokļu administrēšanas uzlabošanas pasākumi un iegūts papildu finansējums valsts budžeta iniciatīvām un nozaru reformām, optimizēti valsts budžeta procesi un stiprināta iestāžu fiskālā disciplīna. Vispārējās valdības budžeta deficīta un parāda rādītāji vēl aizvien ir vieni no zemākajiem ES, apliecinot konsekventu valsts virzību uz finanšu ilgtspēju un stabilu fiskālo situāciju, kuru sekmēja gan pieaugums pārsvarā visās tautsaimniecības nozarēs, gan stingra fiskālās disciplīnas ievērošana visos valsts pārvaldes līmeņos.

2017. gadā vispārējās valdības budžets bija ar nelielu deficītu 0,5 % no IKP (saskaņā ar EKS'2010 metodoloģiju), ko būtiski ietekmēja ES fondu 2014.- 2020. gada plānošanas perioda projektu maksājumu veikšana un vienreizējā kompensācija valsts akciju sabiedrībai “Latvenergo” par valsts saistību apjoma samazināšanu dotācijai par subsidētās elektroenerģijas ražošanu 0,5 % no IKP apmērā, samazinot obligātās iepirkuma komponentes maksājumus.

Latvijas vispārējās valdības parāds 2017. gada beigās bija 10,8 mljrd. *euro* jeb 40,1 % no IKP saskaņā ar EKS'2010 metodoloģiju un joprojām bija viens no zemākajiem eirozonas dalībvalstu vidū. Vispārējās valdības parāda līmeni galvenokārt ietekmē valsts parāds, kas 2017. gada beigās bija 9,7 mljrd. *euro* nominālvērtībā, bez būtiskām izmaiņām salīdzinājumā ar 2016. gada līmeni. 2017. gadā veikta obligāciju atmaksa 1 mljrd. ASV dolāru apmērā, izmantojot 2016. gadā starptautiskajos finanšu tirgos emitēto eiroobligāciju resursus. Valsts aizņemšanās stratēģiskā mērķa – panākt valsts parāda apkalpošanas izdevumu samazinājumu vidējā termiņā, nodrošinot aizņemšanos starptautiskajos finanšu tirgos ar iespējami izdevīgiem nosacījumiem – sasniegšanai 2017. gadā veikti aizņēmumi starptautiskajos finanšu tirgos 1 mljrd. *euro* apmērā, emitējot papildu laidienus apgrozībā esošajām 10 gadu un 20 gadu eiroobligācijām, lai nodrošinātu resursus kārtējā gada finansēšanas nepieciešamības segšanai un valsts parāda atmaksai 2018. gada sākumā, kā arī pirmo reizi Latvijas vēsturē emitējot īpaši gara termiņa – 30 gadu – eiroobligācijas 500 milj. *euro* apmērā, izmantojot labvēlīgu situāciju finanšu tirgos zemo procentu likmju fiksēšanai ilgtermiņā.

2017. gadā Latvijas Republikas valsts budžets izpildīts atbilstoši likumam “Par valsts budžetu 2017. gadam”, īstenojot likumā “Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2017., 2018. un 2019. gadam” noteiktās prioritātes – valsts aizsardzības spēju palielināšana, ilgtspējīgas un

sabalansētas valsts ekonomiskās attīstības veicināšana, iedzīvotāju ienākumu nevienlīdzības mazināšana un nodokļu ieņēmumu apjoma pret IKP pakāpeniska palielināšana.

2017. gada konsolidētā kopbudžeta (valsts un pašvaldību budžetu izpilde pēc naudas plūsmas metodes) finansiālais deficīts 221,9 milj. *euro* apmērā bija lielāks kā 2016. gada deficīts 100,3 milj. *euro* apmērā, un to veidoja gan valsts konsolidētā budžeta deficīts 2017. gadā (207,7 milj. *euro*), kas bija par 50,1 milj. *euro* lielāks par 2016. gada attiecīgo rādītāju (157,6 milj. *euro*), gan pašvaldību konsolidētajā budžetā izveidojies deficīts 14,3 milj. *euro* apmērā salīdzinājumā ar pārpalikumu 2016. gadā 57,4 milj. *euro*. Deficīta pieaugumu sevišķi ietekmēja izdevumi ES fondu 2014. – 2020. gada plānošanas perioda projektu maksājumu veikšanai un iepirkumiem.

Konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi pērn bija par 556,3 milj. *euro* jeb 6,1 % lielāki kā 2016. gadā, veidojot 9 621,5 milj. *euro*, kas pamatā skaidrojams ar to, ka, paātrinoties ekonomikas izaugsmei, kopbudžeta nodokļu ieņēmumu pieaugums bija straujāks par plānoto.

Konsolidētā kopbudžeta izdevumi 2017. gadā sasniedza 9 843,4 milj. *euro*, kas ir par 677,9 milj. *euro* jeb 7,4 % vairāk nekā 2016. gadā. Kopbudžeta līmenī izdevumu kāpums, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, bija vērojams visās izdevumu pozīcijās, izņemot iemaksas ES budžetā, kā arī, pārfinansējot valsts parādu ar zemākām procentu likmēm, nodrošināts valsts parāda apkalpošanas (procentu) izdevumu samazinājums.

Valsts konsolidētā budžeta deficīts 2017. gadā (207,7 milj. *euro*) bija par 50,1 milj. *euro* lielāks par 2016. gada attiecīgo rādītāju (157,6 milj. *euro*). 2017. gadā valsts konsolidētā budžeta ieņēmumos iekasēti 7 840,5 milj. *euro*, kas ir par 5,6 % vairāk salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, savukārt nodokļu ieņēmumi par 7,9 % pārsniedza 2016. gada nodokļu ieņēmumus. Valsts konsolidētā budžeta izdevumi 2017. gadā sasniedza 8 048,2 milj. *euro*, kas ir par 6,1 % vairāk kā 2016. gadā.

Savukārt pašvaldību konsolidētajā budžetā 2017. gadā bija 14,2 milj. *euro* finansiālais deficīts salīdzinājumā ar 2016. gada 57,4 milj. *euro* pārpalikumu. Pašvaldību budžeta ieņēmumi 2017. gadā veidoja 2 461,2 milj. *euro*, kas ir par 11,7 % vairāk kā 2016. gadā. Pašvaldību budžeta izdevumi 2017. gadā sasniedza 2 475,4 milj. *euro*, kas salīdzinājumā ar 2016. gadu ir auguši par 15,4 %. Izdevumu pieaugums pamatā saistīts ar izdevumu pieaugumu atlīdzībai, precēm un pakalpojumiem, kapitālajiem izdevumiem. 2017. gadā būtiski pieauguši pašvaldību kapitālie izdevumi gan ES projektu realizācijai, gan pamatfunkcijām, sasniedzot 511,4 milj. *euro*, kas ir par 65,2 % vairāk kā 2016. gadā, t.sk., kapitālie izdevumi ES projektu realizācijai pieauguši par 110,2 milj. *euro* jeb vairāk kā 7 reizes.

Latvijas Stabilitātes programmas 2018. – 2021. gadam makroekonomiskās prognozes paredz, ka IKP 2018. gadā palielināsies par 4,0 %, bet 2019. – 2021. gadā izaugsme būs vidēji 3,1 % līmenī. Straujāku ekonomikas izaugsmi jau 2018. gada pirmajā ceturksnī ir nodrošinājuši labvēlīgā situācija ārējos tirgos, investīciju aktivitātes pieaugums, kā arī būvniecības nozares straujā attīstība, paātrinoties Eiropas Savienības (ES) fondu līdzekļu ieplūdei ekonomikā un zināmā mērā kompensējot negatīvās norises tranzīta nozarē un finanšu pakalpojumu nozarē, kur samazinās nerezidentu biznesa apkalpošana. Spēcīgu pasaules ekonomikas izaugsmi 2018. gadam prognozē visas vadošās starptautiskās organizācijas. Atbilstoši Finanšu ministrijas novērtējumam 2018. gadā vispārējās valdības budžeta deficīts paredzams 0,9 % no IKP apmērā, līdz ar to

ZIŅOJUMS PAR LATVIJAS REPUBLIKAS 2017. GADA PĀRSKATU PAR VALSTS BUDŽETA IZPILDI UN
PAR PAŠVALDĪBU BUDŽETIEM

atbilstoši pašreizējām prognozēm tiek ievērots valsts budžeta likumā noteiktais pieļaujamais deficīts, kas ir 1,0 % no IKP.

2018. gada budžeta un likuma “Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2018., 2019. un 2020. gadam” sagatavošanā pamatā ir saglabāti nemainīgi likumā “Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2017., 2018. un 2019. gadam” noteiktie vidēja termiņa budžeta politikas prioritārie attīstības virzieni – ilgtspējīgas un sabalansētas valsts ekonomiskās attīstības veicināšana, valsts budžeta iespēju robežās primāri nodrošinot finansējuma pieaugumu valsts aizsardzībai (līdz 2 % no IKP 2018. gadā), iekšējai drošībai, veselībai un izglītībai, kā arī iedzīvotāju ienākumu nevienlīdzības mazināšana, precizējot politikas pasākumus šo virzienu īstenošanai. Prioritārie attīstības virzieni joprojām būs aktuāli tuvāko gadu laikā līdzās jauniem izaicinājumiem saistībā ar ģeopolitiskajiem riskiem.

Latvijas Republikas 2017. gada pārskats par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem (turpmāk – Pārskats) sagatavots atbilstoši Likuma par budžetu un finanšu vadību 31. panta prasībām un struktūrai, kas noteikta Ministru kabineta 2012. gada 29. maija noteikumos Nr. 375 “Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanas kārtība” par periodu no 2017. gada 1. janvāra līdz 2017. gada 31. decembrim, apkopojot ministriju, centrālo valsts iestāžu un pašvaldību pārskatu un valsts budžeta finanšu uzskaites informāciju.

Pārskatā ietvertie valsts budžeta iestāžu, no valsts budžeta daļēji finansētu atvasinātu publisku personu un budžeta nefinansētu iestāžu finanšu pārskati un pašvaldību budžeta iestāžu un kopīgo iestāžu finanšu pārskati sagatavoti atbilstoši likumam “Par grāmatvedību”, likumam “Par pašvaldību budžetiem”, likumam “Par valsts budžetu 2017. gadam” un citiem normatīvajiem aktiem budžeta un grāmatvedības jomā.

Pārskatu veido divi sējumi, kopā 624 lpp. Pārskata pielikumi Nr. 1. – 20. ir šī Pārskata neatņemama sastāvdaļa. Pārskata 1. sējumā iekļauti 2017. gada valsts konsolidētie finanšu pārskati – grāmatvedības bilance, finansiālās darbības pārskats, naudas plūsmas pārskats, pašu kapitāla (neto aktīvu) izmaiņu pārskats un šo pārskatu skaidrojumi, un pārskats par valsts konsolidēto parādu ar skaidrojumiem. Pārskata 2. sējumā iekļauti 2017. gada pārskati un skaidrojumi par konsolidētā kopbudžeta izpildi, par valsts konsolidētā budžeta izpildi, par pašvaldību konsolidētā budžeta izpildi un valsts un pašvaldību budžeta izpildes pārskatu kopsavilkumi.

Finanšu ministre

(paraksts*)

D.Reizniece-Ozola

Valsts kases pārvaldnieks

(paraksts*)

K.Āboliņš

*Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu